

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
των Περιφερειών

Ετήσια έκθεση της ΕΕ για την κατάσταση
των δήμων και των περιφερειών

Θεματικό δελτίο 2023

#SOTEULocal

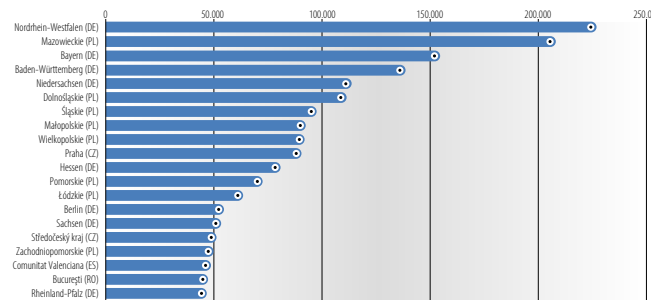
Κεφάλαιο 1

Διαχείριση κρίσεων από δήμους και περιφέρειες

Οι δήμοι και οι περιφέρειες της ΕΕ διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην επιτυχή υποδοχή και ένταξη των Ουκρανών εκτοπισμένων.

Η εισροή εκτοπισμένων που προκλήθηκε από την ολομέτωπη πολεμική επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας τον Φεβρουάριο του 2022 είναι η μεγαλύτερη που έχει αντιμετωπίσει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι Ουκρανοί

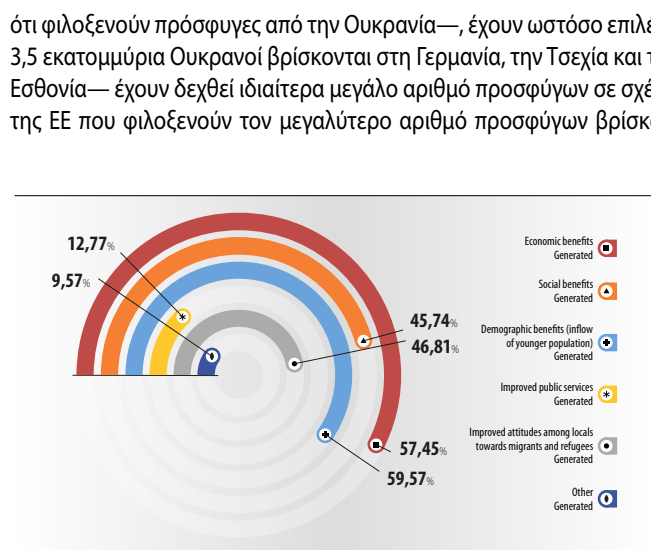
εκτοπισμένοι είναι κυρίως γυναίκες και παιδιά. Χάρη στην πρώτη χρήση της οδηγίας περί προσωρινής προστασίας από την ΕΕ, τους έχει διασφαλιστεί το δικαίωμα διαμονής, πρόσβασης σε στέγαση, υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση, καθώς και το δικαίωμα αναζήτησης εργασίας. Οι εκτοπισμένοι Ουκρανοί έχουν εγκατασταθεί σε ολόκληρη την ΕΕ —περίπου οι μισοί δήμοι και περιφέρειες της ΕΕ αναφέρουν

Αριθμός Ουκρανών ενεργά εγγεγραμμένων για προσωρινή προστασία

ότι φιλοξενούν πρόσφυγες από την Ουκρανία—, έχουν ωστόσο επιλέξει κυρίως μεγάλα αστικά κέντρα. Πάνω από 3,5 εκατομμύρια Ουκρανοί βρίσκονται στη Γερμανία, την Τσεχία και την Πολωνία, ενώ ορισμένες χώρες —ιδίως η Εσθονία— έχουν δεχθεί ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό προσφύγων σε σχέση με τον πληθυσμό τους. Οι 10 περιφέρειες της ΕΕ που φιλοξενούν τον μεγαλύτερο αριθμό προσφύγων βρίσκονται στην Πολωνία (5), τη Γερμανία (4) και

την Τσεχία (περιφέρεια Πράγας). Η Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία (DE) είναι η περιφέρεια της ΕΕ που φιλοξενεί τους περισσότερους Ουκρανούς πρόσφυγες (πάνω από 220 000), ακολουθούμενη από τη Μαζοβία (PL), που φιλοξενεί λίγο πάνω από 200 000. Οι δήμοι και οι περιφέρειες έχουν παράσχει εξατομικευμένη στήριξη όσον αφορά την εκπαίδευση και άλλες υπηρεσίες ένταξης, ιδίως στις γυναίκες. Οι περισσότεροι δήμοι και περιφέρειες (60%) διακρίνουν σαφή οφέλη — όσον αφορά, μεταξύ άλλων, τη δημογραφία, τις αντιλήψεις και την οικονομία— από

Ποια πιστεύετε ότι είναι μερικά από τα οφέλη της μετάβασης και διαμονής προσφύγων σε πόλεις μικρού και μεσαίου μεγέθους; Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

Πηγή: έρευνα που διεξήγαγε η ΕτΠ σε συνεργασία με τον ΟΟΣΑ και το Eurochambres. Τα πορίσματα παρουσιάστηκαν στη συνεδρίαση της επιτροπής CIVEX στις 18.4.2023 και στο εργαστήριο της Εβδομάδας των Περιφερειών της ΕΕ.

την υποδοχή των προσφύγων στις κοινότητές τους. Η αλληλεγγύη που επιδεικνύεται προς τους εκτοπισμένους Ουκρανούς συνέβαλε σε αυτή τη θετική στάση.

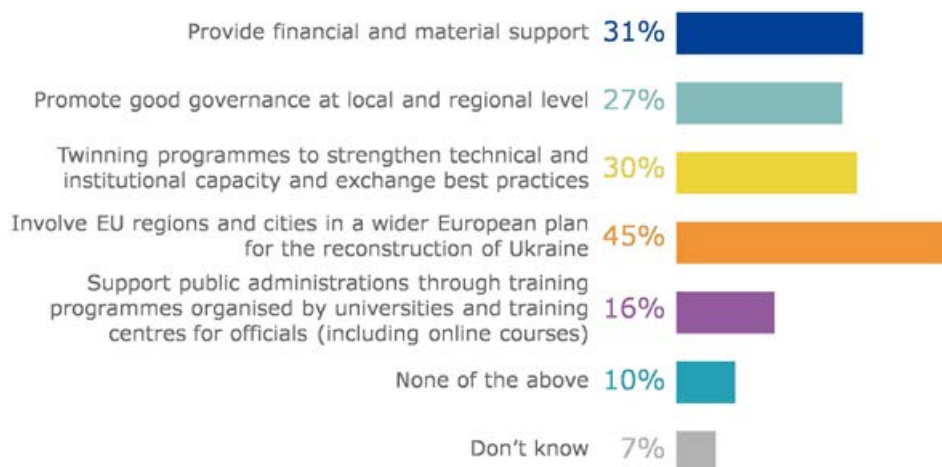

Επιτυχημένο παράδειγμα | Διάλειμμα από τον πόλεμο — θερινές διακοπές για παιδιά από την Ουκρανία.

Οι θερινές διακοπές για παιδιά από την Ουκρανία έδωσαν σε πολλά παιδιά από την Ουκρανία την ευκαιρία να απολαύσουν προγράμματα θερινών διακοπών για νέους σε διάφορες πόλεις και περιφέρειες, όπως οι Νιμ (Γαλλία), Αθήνα (Ελλάδα), Ρώμη (Ιταλία), Τάμπερε (Φινλανδία), Γκντάνσκ (Πολωνία), Πορτιμάο (Πορτογαλία), Πρέιλι (Λετονία), Βιελκοπόλσκα (Πολωνία), Λουμπέλσκι (Πολωνία), Μαραμούρες (Ρουμανία), Ποντκαρπάτσκι (Πολωνία), Πομόρσκι (Πολωνία), Βαυαρία (Γερμανία) και Λότζκι (Πολωνία), Μίσκολτς (Ουγγαρία) και Σαττοραγιάουιχεϊ (Ουγγαρία)

Ουκρανία: αφού τέθηκαν σε ισχύ σχέδια και αρχές, είναι καιρός να ξεκινήσει η ανασυγκρότηση. 83 % των τοπικών αρχών είναι πρόθυμες να συνεισφέρουν. Η δράση της ΕτΠ συντελεί στο να καλυφθεί το κενό στη συνεργασία σε υποεθνικό επίπεδο.

Τέσσερις στους πέντε δήμους και περιφέρειες της ΕΕ (83 %) πιστεύουν ότι μπορούν να συνεισφέρουν με κάποιον τρόπο στην ανασυγκρότηση της Ουκρανίας, μέσα από το ευρύτερο ευρωπαϊκό σχέδιο για τη στήριξη της ανάκαμψης της Ουκρανίας, μέσω υλικής και χρηματοδοτικής βοήθειας, προγραμμάτων αδελφοποίησης ή μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών. Πολλοί αναλαμβάνουν ήδη δράση: ο αριθμός των διμερών συνεργασιών μεταξύ δήμων και περιφερειών της ΕΕ και της Ουκρανίας έχει αυξηθεί. Ωστόσο, περισσότερους από τους μισούς μικρότερους δήμους της Ουκρανίας εξακολουθούν να μην έχουν επίσημους εταίρους της ΕΕ. Η Συμμαχία Δήμων και Περιφερειών για την Ανασυγκρότηση της Ουκρανίας, που συστάθηκε από την ΕτΠ και πολλούς εταίρους τον Ιούνιο του 2022, συντελεί στο να καλυφθεί το κενό στην υποεθνική συνεργασία. Η διττή ανάγκη της Ουκρανίας — να ανοικοδομηθεί και να προετοιμαστεί για την προσχώρησή της στην ΕΕ— συνεπάγεται ότι θα αυξηθεί η ζήτηση για υλική, οικονομική, τεχνική και πολιτική εμπειρογνωμοσύνη. Το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο «Σύμφωνο των δημάρχων των ανατολικών χωρών», που αποσκοπεί στη στήριξη της πράσινης μετάβασης στις χώρες της ανατολικής εταιρικής σχέσης, καταδεικνύει τη δυνατότητα υποεθνικής δράσης: 198 δήμοι στην Ουκρανία έχουν υπογράψει, ενώ 158 καταρτίζουν τοπικά σχέδια δράσης.

Κατά την άποψή σας, πώς μπορεί ο δήμος ή η περιφέρειά σας να συμβάλει στην ανασυγκρότηση της Ουκρανίας; [δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων] (ποσοστό αναφορών, ΕΕ27)

Πηγή: Περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο 2023

Επιτυχημένο παράδειγμα | Ευρωπαϊκή Συμμαχία Δήμων και Περιφερειών για την ανασυγκρότηση: μια πρωτοβουλία της ΕτΠ για τον συντονισμό της βοήθειας και τη στήριξη των περιφερειών και των δήμων της Ουκρανίας.

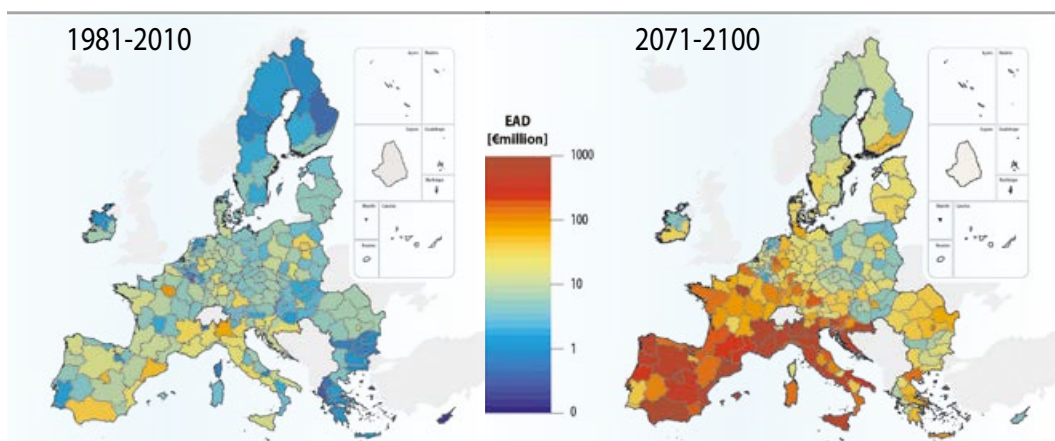
Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία Δήμων και Περιφερειών για την Ανασυγκρότηση της Ουκρανίας παρείχε μια πλατφόρμα για τον συντονισμό των προσπάθειών παροχής βοήθειας και την έκφραση ισχυρής πολιτικής και συμβολικής στήριξης από τις περιφέρειες και τους δήμους της ΕΕ προς τους ουκρανικούς ομολόγους τους.

Οι κλιματικές καταστροφές επηρεάζουν ολοένα και πιο άμεσα τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, αλλά η συντριπτική πλειονότητα των τοπικών ηγετών παραπονείται για την έλλειψη ειδικών μηχανισμών χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Οι καύσωνες, οι ξηρασίες, οι αστραπιαίες πλημμύρες και οι δασικές πυρκαγιές κατέστρεψαν πολλές περιοχές σε ολόκληρη την Ευρώπη φέτος το καλοκαίρι. Επιβαρύνουν όλο και περισσότερο τους τοπικούς πληθυσμούς και οικονομίες. Εκτιμάται ότι απαιτούνται επενδύσεις ύψους 40 δισ. ευρώ ετησίως για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή προκειμένου να προσαρμοστούμε στην αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 1,5°C. Με τις αυξανόμενες καταστροφές που σχετίζονται με το κλίμα, τίθεται σε κίνδυνο η παραγωγικότητα και η βιωσιμότητα των τοπικών και περιφερειακών οικονομικών δραστηριοτήτων. Οι δήμοι και οι περιφέρειες διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο στα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, αλλά υπάρχουν πραγματικές ελλείψεις στη σχετική χρηματοδότηση, καθώς 75 % των περιφερειακών και τοπικών πολιτικών δηλώνουν ότι βιώνουν έλλειψη ειδικών μηχανισμών χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Οι περιφέρειες με υψηλό επίπεδο απασχόλησης στον γεωργικό ή τον κατασκευαστικό τομέα πλήττονται ιδιαίτερα, ιδίως από τα μεγαλύτερα και εντονότερα κύματα καύσωνα. Για παράδειγμα, οι θερινοί καύσωνες του 2023 είχαν για τα ισπανικά εδάφη κόστος ισοδύναμο με 1 % του ΑΕΠ, καθώς η γεωργία επλήγη από παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας. Η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη διαταράσσει επίσης σημαντικά την τοπική τουριστική βιομηχανία.

Αναμενόμενη ετήσια ζημία σε υποδομές ζωτικής σημασίας στις ευρωπαϊκές περιφέρειες, λόγω της κλιματικής αλλαγής, έως το τέλος του αιώνα (σε εκατομμύρια ευρώ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή

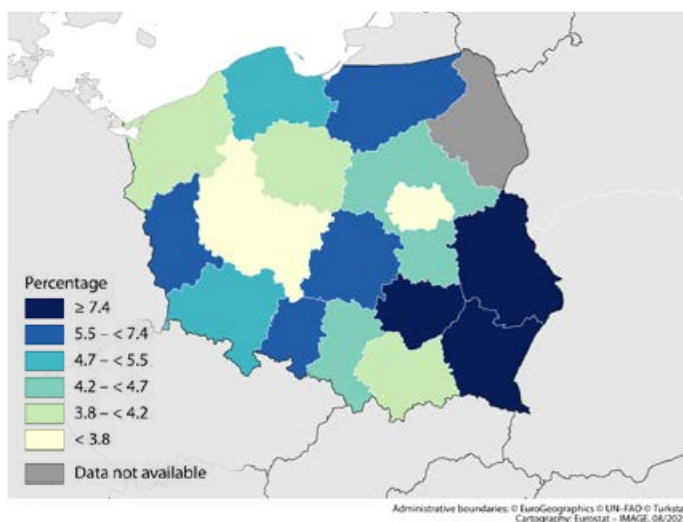

Επιτυχημένο παράδειγμα | Ανθεκτική ανασυγκρότηση και κοινωνική στήριξη στη Βαλονία.

Για την αντιμετώπιση των καταστροφικών πλημμυρών του 2021, η περιφερειακή κυβέρνηση της Βαλονίας ξεδιπλώνει το γενικό της σχέδιο για τη Vallée de la Vesdre και προγράμματα βιώσιμης γειτονίας, με στόχο την υπεύθυνη και βιώσιμη ανοικοδόμηση της περιοχής. 40 εκατ. ευρώ θα επενδυθούν σε νέες δημόσιες κατοικίες για τους δήμους που έχουν πληγεί περισσότερο. Επιπλέον, η κυβέρνηση της Βαλονίας δεσμεύτηκε να διαθέσει 1,03 δισ. ευρώ για την πλήρη κάλυψη των πολιτών που επλήγησαν από τις πλημμύρες.

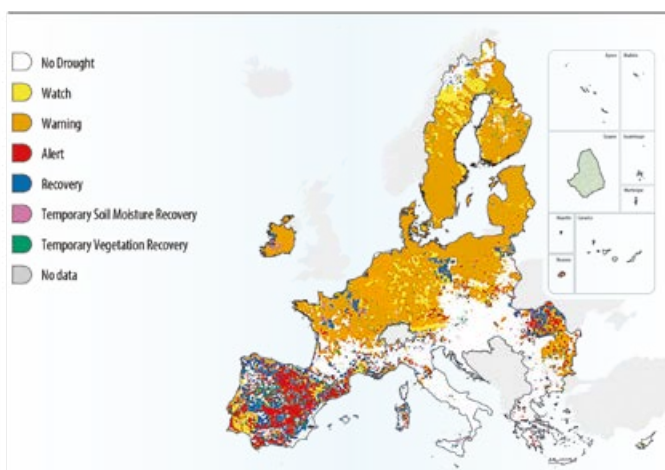
Η ξηρασία, οι πλημμύρες και η εισβολή στην Ουκρανία επιδεινώνουν την επισιτιστική κρίση.

Η ανθεκτικότητα του συστήματος τροφίμων τέθηκε πλήρως στο προσκήνιο πέρυσι, μετά τη ρωσική επίθεση κατά της Ουκρανίας. Σήμερα, πάνω από 32,5 εκατομμύρια Ευρωπαίοι δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για ένα επαρκές γεύμα κάθε δεύτερη ημέρα. Η κλίμακα κυμαίνεται από το 0,4 % του πληθυσμού της Κύπρου έως το τεράστιο ποσοστό 22,4 % στη Βουλγαρία. Στις μισές περιφέρειες της Πολωνίας τουλάχιστον το 4,7 % των πολιτών δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να τρώνε κρέας, κοτόπουλο ή ψάρι κάθε δεύτερη ημέρα. Επιπλέον, τα ξηρά εδάφη, οι έντονες βροχοπτώσεις και οι ξηρασίες πλήττουν ευρύ φάσμα καλλιεργειών και απειλούν να αυξήσουν τις τιμές των τροφίμων σε πολλές χώρες της ΕΕ. Για παράδειγμα, η Ισπανία (-16 %) και η Ιταλία (-20 %) αναφέρουν σημαντικά χαμηλότερη συγκομιδή πορτοκαλιού. Ωστόσο, οι δήμοι και οι περιφέρειες της ΕΕ είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τους κλυδωνισμούς που προκαλεί η επισιτιστική κρίση, να ελαχιστοποιήσουν τον αντίκτυπο της με καινοτόμες λύσεις και να ανακάμψουν καλύτερα προετοιμασμένοι για τον επόμενο γύρο.

Οικονομική αδυναμία εξασφάλισης γεύματος με κρέας, κοτόπουλο, ψάρι τουλάχιστον κάθε δεύτερη ημέρα Πολωνία ανά επίπεδο NUTS2

Πηγή: συλλογή στοιχείων από την ΕτΠ με βάση την Główny Urząd Statystyczny.

Δείκτης ξηρασίας. Πηγή: Συλλογή της ΕτΠ με βάση την Έκθεση σχετικά με την ξηρασία στην Ευρώπη, Κοινό Κέντρο Ερευνών, Ιούνιος 2023

Επιτυχημένο παράδειγμα | Προετοιμασία για ξηρασίες: σχέδιο διαχείρισης υδάτων της Καταλονίας 2022-2027.

Έχοντας επίγνωση των καταστροφικών επιπτώσεων των ξηρασιών στη γεωργία της περιοχής, η κυβέρνηση της Καταλονίας (Ισπανία) ενέκρινε τον Μάιο του 2023 το σχέδιο διαχείρισης υδάτων για την περίοδο 2022-2027, το οποίο προβλέπει επενδύσεις αξίας 2,4 δισ. ευρώ προκειμένου να «προετοιμαστεί η περιοχή για τις ξηρασίες που θα γίνονται όλο και συχνότερες και σοβαρότερες» (οι βροχοπτώσεις είναι πιθανό να μειωθούν κατά 18 % τις επόμενες δεκαετίες).

Κεφάλαιο 2

Φορείς των δήμων και των περιφερειών για βιώσιμη ανάπτυξη

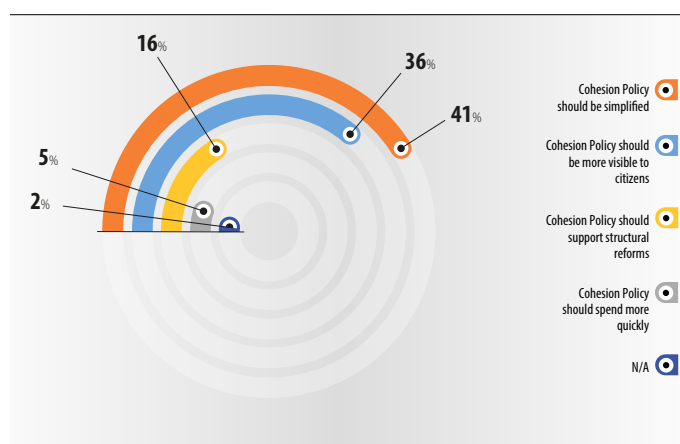
Η προβολή της πολιτικής συνοχής θα πρέπει να αυξηθεί, καθώς 33 % των περιφερειακών και τοπικών αρχών δεν γνωρίζουν ούτε αξιοποιούν τις ευκαιρίες χρηματοδότησής της.

Παρά τον θετικό αντίκτυπο της πολιτικής συνοχής στις οικονομίες της ΕΕ τα τελευταία 25 έτη (κάθε ευρώ που δαπανάται αναμένεται να προσθέσει άλλα 2,8 ευρώ στο ΑΕΠ), οι περιφερειακές ανισότητες παραμένουν μεγάλες και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αυξάνονται. Αυτό αποτελεί σοβαρή απειλή για τις κοινωνίες μας, καθώς στις περιοχές που αισθάνονται ότι έχουν μείνει στο περιθώριο αναπτύσσεται μακροπρόθεσμα μεγαλύτερη δυσαρέσκεια. Μια έρευνα της ΕΤΠ επισημαίνει ότι, για τις περιφέρειες και τους δήμους της ΕΕ, η απλούστευση (41 %) και η αυξημένη προβολή (36 %) αποτελούν τις κύριες βελτιώσεις για το μέλλον της πολιτικής συνοχής. Το περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο επιβεβαιώνει την τρέχουσα έλλειψη προβολής και αξιοποίησης της ενωσιακής χρηματοδότησης από τους τοπικούς ηγέτες. 33 % των τοπικών και περιφερειακών εκπροσώπων της ΕΕ δηλώνουν ότι δεν γνωρίζουν τη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής ή δεν συμμετέχουν στην αξιοποίησή της. Οι δήμοι και οι

περιφέρειες επιβεβαιώνουν ότι η πολιτική συνοχής προσφέρει προστιθέμενη αξία στον δήμο ή την περιφέρειά τους, στηρίζοντας συγκεκριμένα είδη έργων (53 %) και διασυνοριακή συνεργασία (25 %), αλλά και όσον αφορά τη διασφάλιση εταιρικών σχέσεων μεταξύ φορέων σε όλα τα θεσμικά επίπεδα (18 %). Η ΕΤΠ, ιδίως μέσω της Συμμαχίας για τη Συνοχή, ηγείται των προσπάθειών για μια μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής που θα μπορεί να βοηθήσει όλους τους τόπους και όλους τους ανθρώπους στην ΕΕ.

Ποια θα ήταν η σημαντικότερη μεταρρύθμιση που θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στο μέλλον της πολιτικής συνοχής;

Πηγή: ΕΤΠ

Παράγει η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής προστιθέμενη αξία για τον δήμο ή την περιφέρειά σας, σε σύγκριση με άλλες πηγές χρηματοδότησης (εθνικές ή περιφερειακές);

Αν ναι, με ποια μορφή; [δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων] (ποσοστό αναφορών, ΕΕ27)

Πηγή: Περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο 2023

Βάση: απαντήσαντες που γνωρίζουν τη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής (n = 1 631)

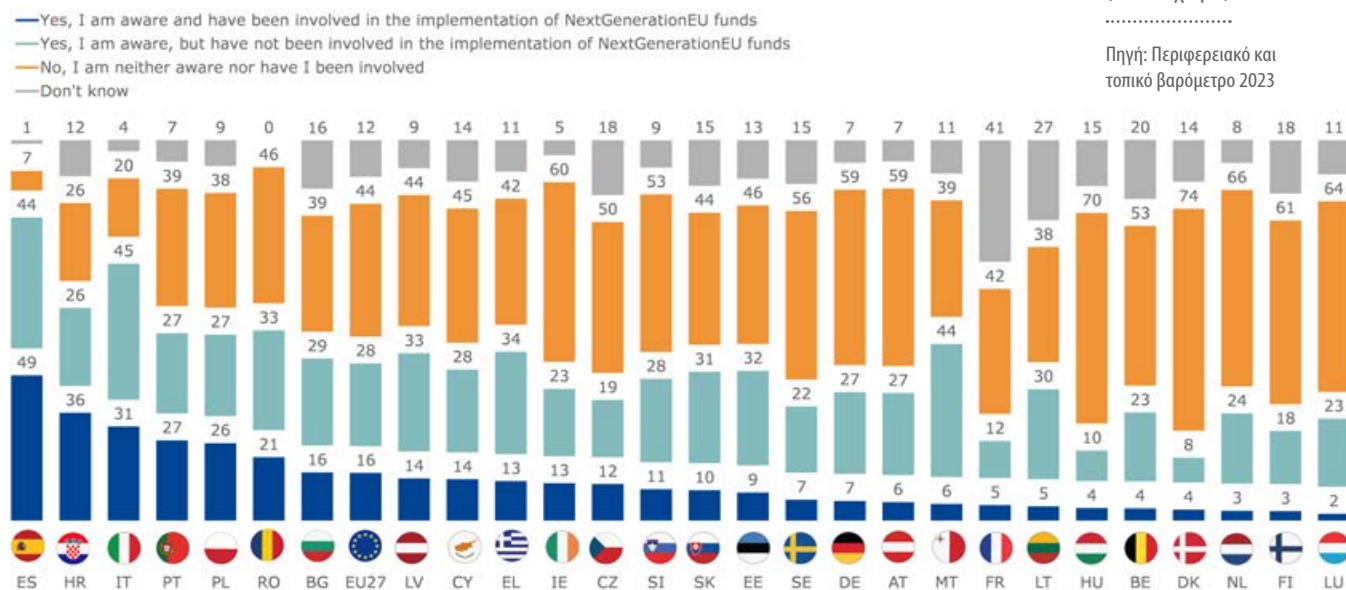

Το NextGenerationEU παραμένει εδαφικά «τυφλό»: πάνω από 70 % των τοπικών ηγετών δεν έχουν συμμετάσχει στην εφαρμογή του.

Παρά τις σημαντικές προσπάθειες που απαιτείται συχνά να καταβάλουν οι δημόσιες διοικήσεις προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα κονδύλια της ΕΕ δαπανώνται αποδοτικά και εκεί όπου χρειάζονται περισσότερο, ο ρόλος των δήμων και των περιφερειών δεν αναγνωρίστηκε δεόντως στον σχεδιασμό του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), που αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του σχεδίου ανάκαμψης NextGenerationEU. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν το 2021 και το 2022 από την ΕΤΠ επιβεβαιώνονται από το νέο περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο: πάνω από 70 % των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι δεν έχουν συμμετάσχει στην εφαρμογή του ΜΑΑ. Συνεπώς, το εργαλείο αυτό φαίνεται να είναι εδαφικά «τυφλό». Ο αποτελεσματικότερος τρόπος διασφάλισης της βέλτιστης χρήσης των κονδυλίων είναι να δοθεί η δυνατότητα στις τοπικές και περιφερειακές αρχές να προτείνουν τους καταλληλότερους τομείς για χρηματοδοτική στήριξη. Όταν επιτρέπεται στα κράτη μέλη να αποφασίζουν εάν θα συμμετάσχουν οι υποεθνικές αρχές στον σχεδιασμό των προγραμμάτων, υπονομεύεται η πιθανή επιτυχία τους. Η εφαρμογή του ΜΑΑ είχε επίσης άμεσο αντίκτυπο στην έναρξη της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής 2021-27, προκαλώντας σημαντικές καθυστερήσεις. Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να λάβουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να μετατρέψουν το τρέχον συγκεντρωτικό αφήγημα σε μια πολυεπίπεδη προσέγγιση εφαρμογής του ΜΑΑ, με τη δημιουργία πολυεπίπεδων πλατφορμών και τη διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων και εκδηλώσεων σε διαρθρωτική βάση και από κοινού με τους δήμους και τις περιφέρειες.

Γνωρίζετε και συμμετείχατε σε οποιαδήποτε χρηματοδότηση από το NextGenerationEU που έλαβε ο δήμος ή η περιφέρειά σας τα τελευταία δύο χρόνια; (% ανά χώρα)

Πηγή: Περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο 2023

Επιτυχημένο παράδειγμα | Οι ιταλικοί δήμοι έχουν ήδη δεσμεύσει 90 % των 40 δις. ευρώ που τους έχουν διατεθεί για την υλοποίηση του ΜΑΑ.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της Associazione Nazionale Comuni Italiani (ANCI) Antonio Decaro, οι ιταλικοί δήμοι είναι ιδιαίτερα ενεργοί στην εφαρμογή των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Οι δήμοι έλαβαν 40 δις. ευρώ επί συνόλου 191,5 δις. ευρώ, και έχουν ήδη δεσμεύσει 90 % των εν λόγω κονδυλίων, δηλαδή το διπλάσιο του μέσου ποσοστού ανάληψης υποχρεώσεων για τα κονδύλια που διατέθηκαν σε άλλες οντότητες.

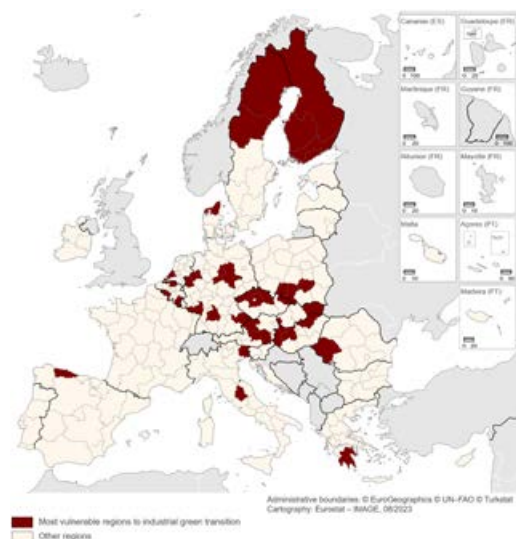
Η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση παραμένουν βασικές προκλήσεις για τους δήμους και τις περιφέρειες της ΕΕ, ενώ τα τρωτά σημεία και ο κίνδυνος κυβερνοεπιθέσεων απαιτούν περισσότερες επενδύσεις και ετοιμότητα.

Η ψηφιακή και η πράσινη μετάβαση αυξάνουν τόσο το κόστος όσο και τους κινδύνους και θέτουν υπαρξιακές προκλήσεις σε πολλούς ευρωπαϊκούς δήμους και περιφέρειες. Η σχετική έλλειψη εμπειρογνωσίας και υποδομών τους εκθέτει ιδιαίτερα σε κίνδυνο κυβερνοεπιθέσεων. Ο κίνδυνος αυτός συνεπάγεται ακόμη περισσότερες προκλήσεις, καθώς οι κυβερνοεπιθέσεις είναι πιθανότερο να στοχεύουν βασικές υπηρεσίες, όπως η κινητικότητα ή η υγεία. Περίπου 97 % των δήμων και των περιφερειών εξακολουθούν να επιθυμούν να επενδύσουν σε ψηφιακές υποδομές, και η καλύτερη ενημέρωση των πολιτικών φορέων σχετικά με τη διαθέσιμη χρηματοδοτική στήριξη, καθώς και η ευκολότερη πρόσβαση στα κονδύλια, θα είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη αυτού του στόχου.

Όσον αφορά την πράσινη μετάβαση, η έρευνα της ΕΤΠ δείχνει ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες έχουν λάβει μέτρα ιδίως για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας (62 %), την προώθηση της διατήρησης της φύσης και του οικολογικού προσανατολισμού των πόλεων (40 %), και τη μείωση των αποβλήτων και του περιβαλλοντικού αντικτύπου τους (37 %). Ο συνεχιζόμενος οικολογικός προσανατολισμός της ευρωπαϊκής βιομηχανίας εξακολουθεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ενώ ορισμένες περιφέρειες διαχειρίζονται με επιτυχία το πλεονέκτημα και τις οικονομικές μεταβάσεις, άλλες είναι πιο ευάλωτες και δυσκολεύονται να απορροφήσουν τις επιπτώσεις —για παράδειγμα, την απώλεια θέσεων εργασίας που συνεπάγεται το κλείσιμο βιομηχανιών υψηλής έντασης άνθρακα, όπως τα ανθρακωρυχεία ή τα διυλιστήρια πετρελαίου. Οι περιφέρειες της Τσεχίας, της Γερμανίας, της Ουγγαρίας και της Πολωνίας συγκαταλέγονται σε εκείνες που υπέστησαν απώλεια θέσεων εργασίας λόγω του κλεισίματος βιομηχανιών υψηλής έντασης άνθρακα. Ως εκ τούτου, η πλαισίωση των εν λόγω περιφερειών με επενδύσεις και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων είναι υψίστης σημασίας για την αποφυγή της δημιουργίας «πράσινου χάσματος» στην Ευρώπη.

41 most vulnerable regions to industrial green transition

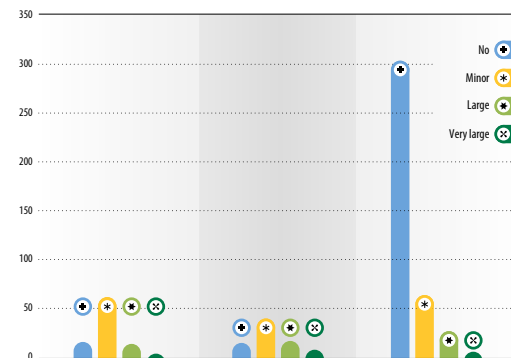
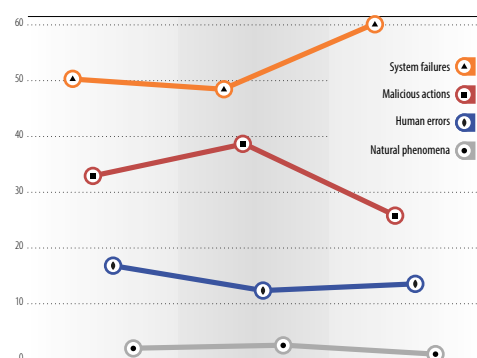
Organisation for Economic Co-operation and Development, Regional Industrial Transitions to Climate Neutrality, 2023

Οσον αφορά την πράσινη μετάβαση, η έρευνα της ΕΤΠ δείχνει ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες έχουν λάβει μέτρα ιδίως για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας (62 %), την προώθηση της διατήρησης της φύσης και του οικολογικού προσανατολισμού των πόλεων (40 %), και τη μείωση των αποβλήτων και του περιβαλλοντικού αντικτύπου τους (37 %). Ο συνεχιζόμενος οικολογικός προσανατολισμός της ευρωπαϊκής βιομηχανίας εξακολουθεί να έχει σημαντικό αντίκτυπο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ενώ ορισμένες περιφέρειες διαχειρίζονται με επιτυχία το πλεονέκτημα και τις οικονομικές μεταβάσεις, άλλες είναι πιο ευάλωτες και δυσκολεύονται να απορροφήσουν τις επιπτώσεις —για παράδειγμα, την απώλεια θέσεων εργασίας που συνεπάγεται το κλείσιμο βιομηχανιών υψηλής έντασης άνθρακα, όπως τα ανθρακωρυχεία ή τα διυλιστήρια πετρελαίου. Οι περιφέρειες της Τσεχίας, της Γερμανίας, της Ουγγαρίας και της Πολωνίας συγκαταλέγονται σε εκείνες που υπέστησαν απώλεια θέσεων εργασίας λόγω του κλεισίματος βιομηχανιών υψηλής έντασης άνθρακα. Ως εκ τούτου, η πλαισίωση των εν λόγω περιφερειών με επενδύσεις και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων είναι υψίστης σημασίας για την αποφυγή της δημιουργίας «πράσινου χάσματος» στην Ευρώπη.

Γενεσιουργά αίτια των ατυχημάτων και σοβαρότητα του αντικτύπου τους ανά έτος

<https://ciras.enisa.europa.eu/>

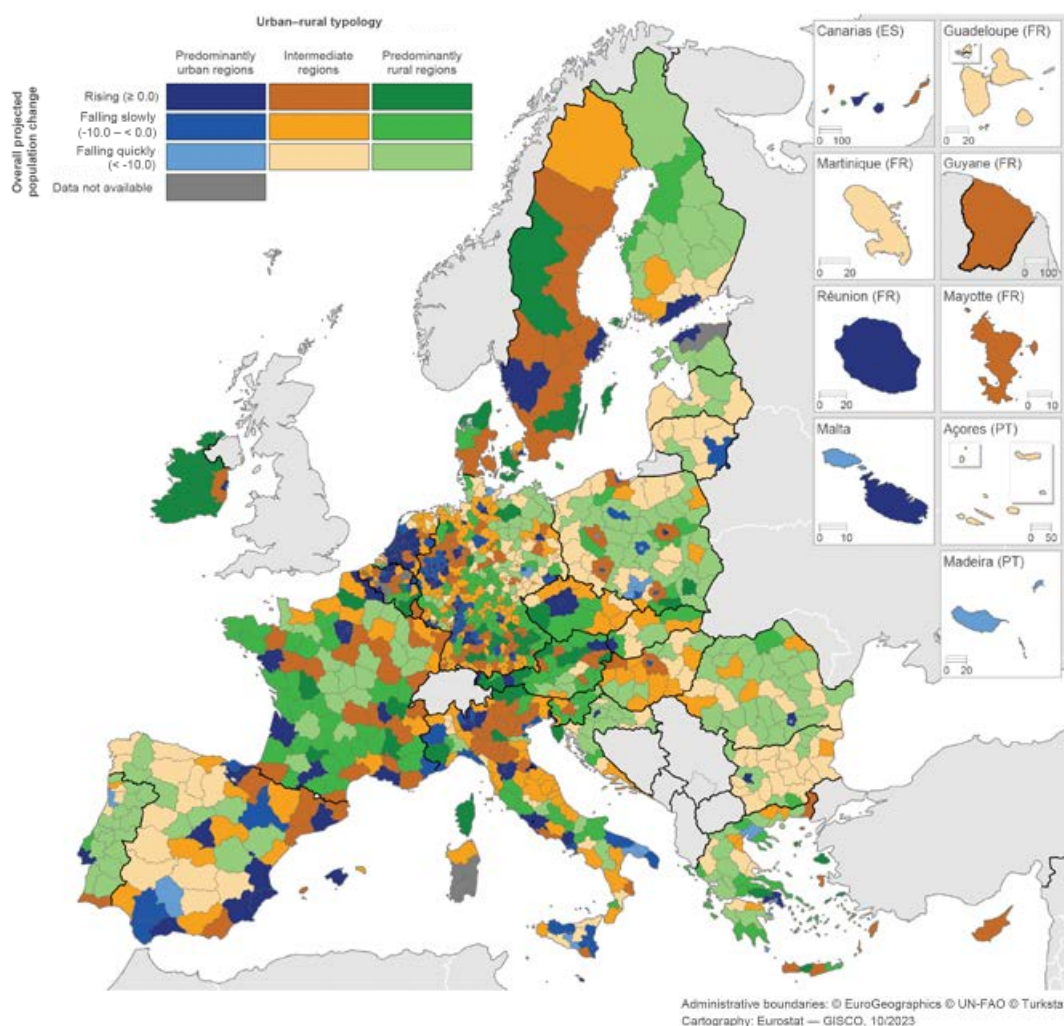
Επιτυχημένο παράδειγμα | Ο δήμος Βίλνιους αντιμετωπίζει τις κυβερνοεπιθέσεις με τη βοήθεια ηθικών χάκερ.

Μετά από μια σειρά σοβαρών κυβερνοεπιθέσεων κατά των ψηφιακών υποδομών του Βίλνιους (Λιθουανία), ο δήμος έθεσε σε εφαρμογή μια αποτελεσματική στρατηγική για την αντιμετώπιση των κυβερνοεπιθέσεων. Το 2021, ο δήμος ενέκρινε δεκαετές Σχέδιο στρατηγικής ανάπτυξης και εκπόνησε «πολιτική υπεύθυνης ανίχνευσης τρωτών σημείων», δηλαδή ένα σύνολο κανόνων που ενθαρρύνουν τους ηθικούς χάκερ να εντοπίζουν και να υποβάλλουν πληροφορίες σχετικά με τρωτά σημεία ασφάλειας στην αρμόδια αρχή χωρίς να διώκονται.

Αγροτικό θεματολόγιο: 30 εκατομμύρια άνθρωποι αναμένεται να «εξαφανιστούν» από τις αγροτικές περιοχές της Ευρώπης μεταξύ 1993 και 2033.

Η συμβολή των αγροτικών περιοχών στους φιλόδοξους και ζωτικής σημασίας στόχους της ΕΕ τίθεται σε κίνδυνο για δύο βασικούς λόγους: κλιματική αλλαγή και πληθυσμιακή συρρίκνωση. Μεταξύ 1993 και 2033, 30 εκατομμύρια άνθρωποι αναμένεται να έχουν εγκαταλείψει τις αγροτικές περιοχές της Ευρώπης. Πρόκειται για μέγεθος αντίστοιχο με τον συνολικό πληθυσμό της Ρουμανίας, της Βουλγαρίας και της Λιθουανίας μαζί. Επιπλέον, μεταξύ 2015 και 2021, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω αυξήθηκε κατά 5 % στις αγροτικές περιοχές, διπλάσια από ό,τι στις αστικές περιοχές. Η πληθυσμιακή συρρίκνωση και η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού οδηγούν σε έναν φαύλο κύκλο λιγότερων επενδύσεων στις δημόσιες υπηρεσίες (π.χ. παιδικά μέριμνα, υγεία και μακροχρόνια φροντίδα, εκπαίδευση, δημόσιες μεταφορές) και σε οικονομική στασιμότητα ή παρακμή. Αυτή η ανησυχητική κατάσταση αποτελεί απειλή για την ευρωπαϊκή δημοκρατία, διότι οι άνθρωποι που παραμένουν στις αγροτικές περιοχές είναι εύκολο να αισθανθούν περιθωριοποιημένοι από τα τοπικά, εθνικά και ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

Συνολική προβλεπόμενη πληθυσμιακή μεταβολή ανά τυπολογία αστικών-αγροτικών περιοχών, 1 Ιανουαρίου 2021 έως 1 Ιανουαρίου 2050 (%)

Πηγή: Eurostat

Επιτυχημένο παράδειγμα | Ενεργειακά χωριά Cochem-Zell, Γερμανία.

Το ομόσπονδο κράτος της Ρηνανίας-Παλατινάτου στηρίζει το έργο Cochem-Zeller Energiedorf (ενεργειακό χωριό). Το έργο αποτελεί τέλειο παράδειγμα αλλαγής που προέρχεται από την ώθηση της κοινωνίας των πολιτών. Αναπτύσσει βιώσιμα δίκτυα παροχής θέρμανσης σε διάφορα χωριά. Η θερμότητα λαμβάνεται από ξύλο που προέρχεται από τοπικά δάση (θραύσματα ξύλου από υπολειμματική δασική ξυλεία) και από ηλιακή θερμική ενέργεια. Αυτό ενισχύει την προστιθέμενη αξία στην περιοχή. Ταυτόχρονα, παρέχεται στους κατοίκους άμεση σύνδεση οπτικών ινών.

Κεφάλαιο 3

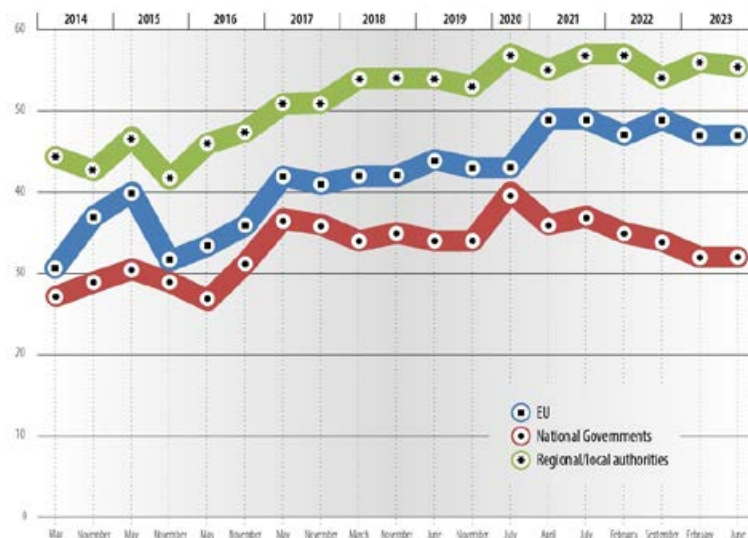
Το μέλλον της δημοκρατίας και η διεύρυνση της ΕΕ

Η εμπιστοσύνη στις τοπικές και περιφερειακές κυβερνήσεις παραμένει υψηλότερη από το εθνικό και το ενωσιακό επίπεδο.

Η αυξανόμενη δυσαρέσκεια των πολιτών για την κατάσταση της δημοκρατίας στις χώρες τους γίνεται συχνά εντονότερα αισθητή σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Ως το επίπεδο διακυβέρνησης που βρίσκεται πλησιέστερα στους πολίτες, οι τοπικοί και οι περιφερειακοί εκπρόσωποι είναι συχνά οι πρώτοι που αισθάνονται την αντίδραση κατά της αυξανόμενης ανισότητας και άλλες απειλές κατά της δημοκρατίας, οι οποίες ενίοτε οδηγούν ακόμη και σε βία κατά των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών. Παρά το γεγονός ότι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή όσον αφορά τη δυσαρέσκεια των πολιτών εν γένει, οι τοπικοί και περιφερειακοί εκπρόσωποι σπανίως αποτελούν την αιτία αυτής της δυσαρέσκειας. Η εμπιστοσύνη στην τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση συνεχίζει να αυξάνεται και παραμένει υψηλότερη από την εμπιστοσύνη στο εθνικό και ενωσιακό επίπεδο: από το 2018 οι δημοσκοπήσεις δείχνουν σταθερά ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αποτελούν τη μόνη μορφή διακυβέρνησης που εμπιστεύεται πάνω από 50 % των ερωτώμενων. Η αυξανόμενη πολυμορφία των δημοκρατικών διεργασιών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο έχει συμβάλει στην ενίσχυση της νομιμότητας των τοπικών εκπροσώπων, και οι δήμοι και περιφέρειες θεωρείται σαφώς πιθανότερο να έχουν πολιτικές επαφές με τους πολίτες σε τακτική βάση.

Εμπιστοσύνη στα διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης

Πηγή: Επεξεργασία από την ΕτΠ με βάση τα παραρτήματα δεδομένων του τακτικού Ευρωβαρόμετρου
Graph visualization recreated by the European Committee of the Regions

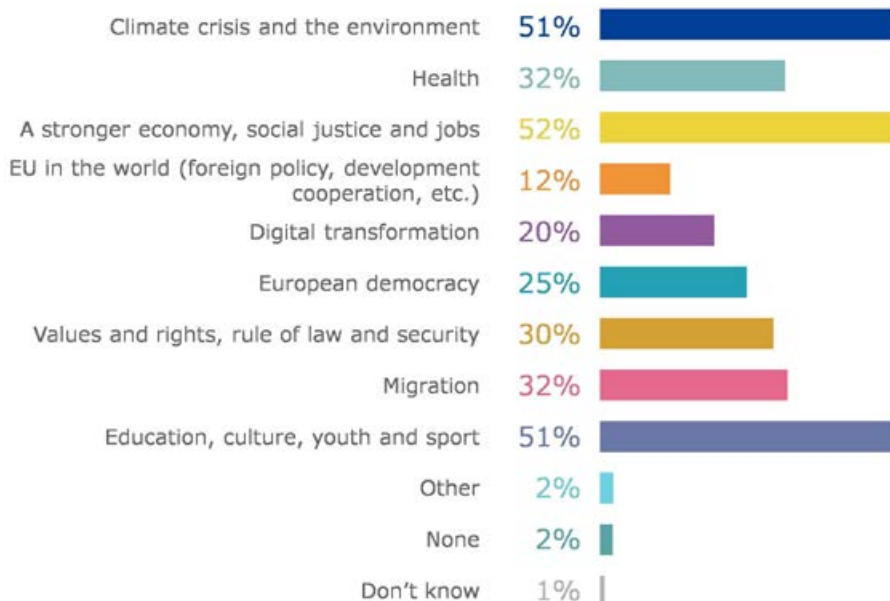
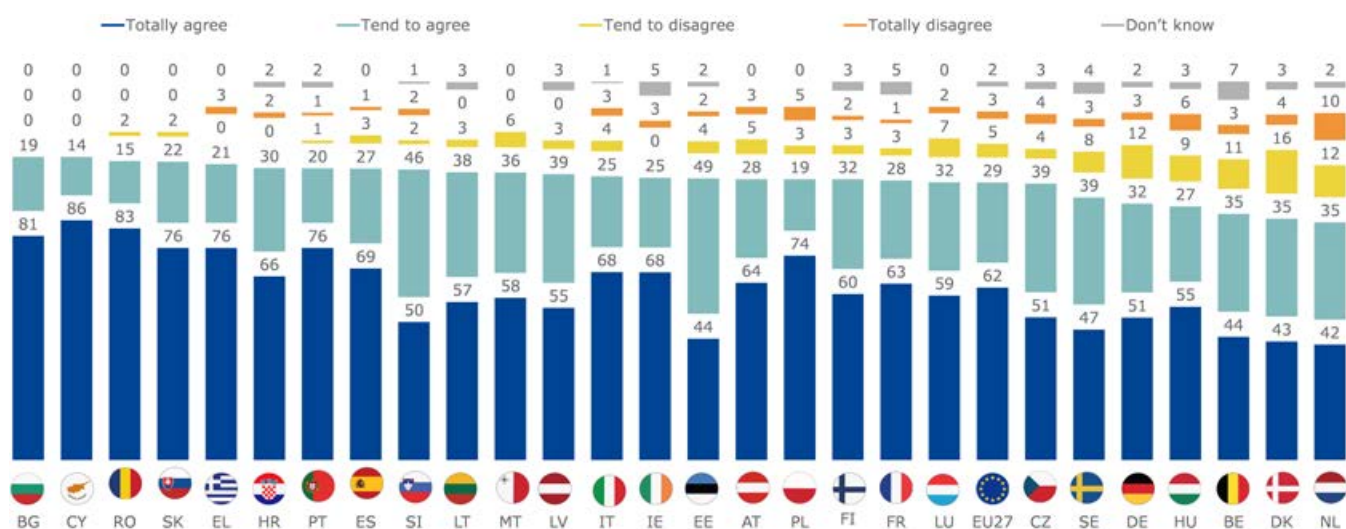

Επιτυχημένο παράδειγμα | Προώθηση του δημοκρατικού διαλόγου με τους τοπικούς και περιφερειακούς εκπροσώπους.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Τοπικών και Περιφερειακών Συμβούλων της ΕτΠ έχει συγκεντρώσει πάνω από 2500 εκλεγμένους εκπροσώπους σε περιφερειακές ή δημοτικές συνελεύσεις σε όλες τις χώρες της ΕΕ, πέραν των μελών της ΕτΠ. Το δίκτυο αυτό ενισχύει τα δημοκρατικά θεμέλια της ΕΕ φέρνοντας την Ευρώπη πιο κοντά στις τοπικές κοινότητες και λειτουργεί ως πλατφόρμα συνάντησης, συζήτησης και δικτύωσης με άλλους συμβούλους και μέλη της ΕτΠ.

Η φωνή των ευρωπαϊκών δήμων και περιφερειών πρέπει να ακούγεται περισσότερο στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ για να καταστεί αποτελεσματικότερη.

Το τοπικό και το περιφερειακό επίπεδο συμμετέχουν συχνά στην υλοποίηση των πολιτικών και των προγραμμάτων της ΕΕ που έχουν ως σκοπό να ωφελήσουν τους πολίτες της ΕΕ στην καθημερινή τους ζωή, αλλά η φωνή των δήμων και των περιφερειών όπου ζουν αυτοί οι πολίτες δεν εισακούεται δεόντως στη διαδικασία χάραξης πολιτικής της ΕΕ. Οι τοπικοί και περιφερειακοί αιρετοί εκπρόσωποι ζητούν σχεδόν ομόφωνα να αλλάξει αυτό: 91 % των συμμετεχόντων στην έρευνα του περιφερειακού και τοπικού βαρόμετρου της ΕτΠ είτε συμφωνούν απολύτως είτε μάλλον συμφωνούν ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ και στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ερωτώμενοι σε ποιους τομείς θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερο λόγο οι δήμοι και οι περιφέρειες, οι συμμετέχοντες είναι πιθανότερο να απαντήσουν «ισχυρότερη οικονομία, κοινωνική δικαιοσύνη και θέσεις εργασίας», «εκπαίδευση, πολιτισμός, νεολαία και αθλητισμός» και «κλιματική κρίση και περιβάλλον».

Γενικά, συμφωνείτε ή διαφωνείτε ότι οι δήμοι και οι περιφέρειες θα πρέπει να έχουν μεγαλύτερη επιρροή στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ και στη συζήτηση για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

Πηγή: Περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο 2023

Κατά την άποψή σας, σε ποιους από τους ακόλουθους τομείς θα πρέπει οι δήμοι και οι περιφέρειες να έχουν μεγαλύτερο λόγο στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ; [δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων] (ποσοστό αναφορών, ΕΕ27)

Πηγή: Περιφερειακό και τοπικό βαρόμετρο 2023

Διαβάστε το
πλήρες κείμενο
της έκθεσης

CdR_4892/10-2023

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
των Περιφερειών

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Διαδικτυακή έκδοση
QG-04-23-764-EL-N
ISBN 978-92-895-2854-2
DOI 10.2863/214509

Έντυπη έκδοση
QG-04-23-764-EL-C
ISBN 978-92-895-2849-8
DOI 10.2863/82114

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023

Εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά, η περαιτέρω χρήση του παρόντος εγγράφου επιτρέπεται βάσει της άδειας Commons Attribution 4.0 International (CCBY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Αυτό σημαίνει ότι επιτρέπεται η περαιτέρω χρήση υπό την προϋπόθεση ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές.

Η άδεια για κάθε χρήση ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενδέχεται να πρέπει να ζητηθεί απευθείας από τους κατόχους των σχετικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Κατά συνέπεια, εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο περιλαμβάνει έργα τρίτων, υποχρεούστε να μεριμνήσετε για την απόκτηση των αναγκαίων δικαιωμάτων. Όταν λαμβάνεται άδεια, η άδεια αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική άδεια και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Πηγές φωτογραφιών εξωφύλλου: © Xavier Lorenzo / stokkete / JackF / creativenature.nl / TStudio / Tymoshchuk / michaeljung / Eugenio Marongiu / Patryk Kosmider / Nicolas Dieppedalle / Vladimir Arndt / JackF / C.Castilla / aapsky - stock.adobe.com

Ιδρυθείσα το 1994, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών είναι η πολιτική συνέλευση της ΕΕ που απαρτίζεται από 329 τοπικούς και περιφερειακούς εκπροσώπους, όπως περιφερειάρχες ή δημάρχους, από το σύνολο των 27 κρατών μελών, οι οποίοι εκπροσωπούν πάνω από 446 εκατομμύρια Ευρωπαίους.

Έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών

Βρυξέλλες, Οκτώβριος 2023

Rue Belliard/Belliardstraat 101 | 1040 Bruxelles/Brussel | BELGIQUE/BELGIË
Tel. +32 22822211 | e-mail: visuals@cor.europa.eu | www.cor.europa.eu
 @EU_CoR | /european.committee.of.the.regions
 /european-committee-of-the-regions | @EU_regions_cities